

To: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl
From: (10)(2e) LekkerCryptisch
Sent: Thur 5/28/2020 1:01:33 PM
Subject: Re: FW: Spoed: Verzoek brongegevens
Received: Thur 5/28/2020 1:01:55 PM

Hi (10)(2e)

> Ik neem iedere journalist serieus, daarom heb ik al veel tijd aan je vragen besteed.

Daarvoor veel dank. Het is niet mijn bedoeling om je er persoonlijk op aan te spreken.

Wat betreft de zittende macht, tja – daar zit wel wat ironie. Het RIVM is via het OMT lange tijd één op één gekoppeld geweest aan het beleid. Het werd immers als ‘heilig’ beschouwd door het kabinet. Mijn frustratie is gestoeld op de on-ge-lo-fe-lijke moeite die het kost om informatie op tafel te krijgen om iets zinnigs te kunnen zeggen over de onderbouwing van uitspraken, beleid, protocollen, enzovoorts.

Nog steeds heeft het OMT (en dus ook het RIVM) veel invloed op wat er in Den Haag gezegd wordt. In technische briefings of – als afgeleide – via ministers. Ik had daarom gehoopt dat ik bij het RIVM concretere antwoorden kon krijgen. De ministeries zijn nog lastiger te bereiken. Het valt me zwaar (tegen) dat, juist in een tijd dat openheid en kritiek zeer belangrijk is, Nederland zo ondoorzichtig en obscuur is (geworden).

Nogmaals, dat is geen kritiek op jou, ik ben blij dat jij me te woord staat :)

Mijn conclusie is nu dat:

- A) Er geen wetenschappelijke basis is voor de uitspraak dat ‘mondmaskers schijnveiligheid tot gevolg hebben’.
- B) De uitspraken van (10)(2e) gegeven wat er publiek bekend is van het OMT, onverklaarbaar zijn en mogelijk persoonlijk van aard zijn.
- C) Er in deze context geen (wetenschappelijke) onderbouwing is of bekend is voor het terzijde schuiven van het voorzorgsprincipe.
- D) Het op dit moment onmogelijk is meer informatie vanuit het RIVM of het OMT te verschaffen hierover.

Ik kijk vooruit naar informatie over de overige vragen.

Dank, fijne dag nog,

(10)(2e)

On Thu, 28 May 2020 at 14:37, (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl> wrote:

Dag (10)(2e)

Ik neem iedere journalist serieus, daarom heb ik al veel tijd aan je vragen besteed. Je laatste opmerking vind ik wel opmerkelijk. Het RIVM is niet ‘de zittende macht’, we zijn hebben een coördinerende rol in de infectieziektenbestrijding, het OMT is adviserend. Dat is de reden dat ik je wijs op de OMT pagina, omdat ik – onterecht – de indruk had dat je daar niet van op de hoogte was. Voor de zittende macht moet je in Den Haag zijn.

De adviezen zoals ze er zijn, zijn terug te lezen in de OMT adviezen. Die zijn niet in steen gebeiteld. Inzichten kunnen wijzigen en dat wordt het weer besproken. Ik ben inderdaad niet het juiste loket om in discussie te gaan. Uiteindelijk kan alleen (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) zelf zijn eigen uitspraken toelichten, maar daarvoor ontbreekt bij hem nu de tijd. Zijn uitspraken komen voort uit wat er in het OMT is besproken.

Groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) | LekkerCryptisch <(10)(2e)@lekkercryptisch.nl>
Verzonden: donderdag 28 mei 2020 14:19
Aan: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Onderwerp: Re: FW: Spoed: Verzoek brongegevens

Hi (10)(2e)

Ik ben bekend met de OMT-adviezen, maar daarmee krijg ik mijn vragen niet beantwoord.

(10)(2e) stelligheid gaat veel verder terug dan 4 mei. Op de vraag waarmee die stelligheid te verantwoorden is, verwijst je naar een algemene en specifiek document waarin het antwoord niet te vinden is. Datzelfde gebeurt nu op de vraag hoe het terzijde schuiven van het voorzorgsprincipe is verantwoord. Op sommige vervolgvragen in het gesprek volgt überhaupt geen antwoord.

Het gevoel bekruipt me daarom dat mijn vragen niet helemaal serieus genomen worden. Ben ik aan het verkeerde loket om de benodigde informatie te achterhalen? Onderliggend hieraan: hoe kan een journalist de zittende macht controleren zonder over cruciale informatie te beschikken? Hoe kan ik deze vragen concreet beantwoord krijgen, zonder van het kastje naar de muur gestuurd te worden?

Groet,

(10)(2e)

On Thu, 28 May 2020 at 13:54, (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl> wrote:

Dag (10)(2e)

De onderbouwing kun je terugvinden in het OMT advies.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) | LekkerCryptisch <(10)(2e)@lekkercryptisch.nl>
Verzonden: donderdag 28 mei 2020 13:39
Aan: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Onderwerp: Re: FW: Spoed: Verzoek brongegevens

Hi (10)(2e)

> Mogelijk dat ze eerder op basis van de ECDC berichtgeving wat stelliger waren.

Ik kan alle fragmenten van (10)(2e) erbij zoeken, maar ik denk dat [dit NRC-artikel](#) boekdelen spreekt: “Wekenlang hamerde hij (10)(2e) op de schijnveiligheid van mondkapjes en het risico dat mensen zich daardoor met een mondkapje juist onzorgvuldiger gaan gedragen. Hij toonde zich ronduit een tegenstander.”

> De literatuur over het effect van het dragen van niet-medische mondmaskers in de openbare ruimten is niet eenduidig en de resultaten spreken elkaar tegen.

Precies, dat is zo. Maar genuanceerder is: er zijn studies die geen tot weinig effect meten en er zijn studies die wel effect meten. Er is nog geen consensus en dus volgt de vraag: kunnen mondmaskers een bijdrage leveren aan het dempen van verspreiding? Nemen we hier voorzorg, of niet?

Het niet nemen van voorzorg wordt vervolgens verantwoord met het idee dat “mondneusbescherming echter ook een gevoel van schijnveiligheid kan creëren”, een uitspraak waar géén wetenschappelijke onderbouwing voor bestaat.

En dan hebben we het nog niet eens over de mogelijkheid van verspreiding via aerosolen gehad, dus laten we dat voor het gemak even buiten beschouwing laten.

Ik wil heel graag voorkomen dat ik onterecht en voorbarig de conclusie trek dat, vanuit een perspectief van beslissen in onzekerheid, de plank structureel misgeslagen wordt. Daarom nog eens de vraag: wat is de onderbouwde redenering

voor het *niet* opnemen van mondmaskers in het arsenaal van voorzorgsmaatregelen? Met welke onderbouwing is het potentiële positieve effect ervan terzijde geschoven? Welke onderbouwing geeft (10)(2e) het idee dat hij “wekenlang op de schijnveiligheid van mondkapjes” kan hameren?

Vriendelijke groet,

(10)(2e)

On Thu, 28 May 2020 at 13:22, (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl> wrote:

Dag (10)(2e)

Wat betreft de mondkapjes:

We bevinden/bevonden ons in een situatie van een uitbraak van een infectieziekte. Daartoe werd een Outbreak Management Team bij elkaar geroepen. Zij bespreken op basis van actuele informatie, hun vakkennis en beschikbare wetenschappelijke literatuur hoe de uitbraak bestreden kan worden. Ook gaan ze in op de risico's en onzekerheden van maatregelen. In dat kader is een advies door het OMT gegeven over de mondkapjes. Je kunt dit terugvinden in de OMT adviezen onderaan de betreffende pagina: <https://www.rivm.nl/coronavirus-covid-19/omt>, het gaat dan om het 11^e advies dd 4 mei 2020. Hierin is onder meer te lezen: 'De literatuur over het effect van het dragen van niet-medische mondmaskers in de openbare ruimten is niet eenduidig en de resultaten spreken elkaar tegen.'

Verder staat er: 'Mondneusbescherming kan als aanvullende maatregel de aandacht voor social distancing en hygiënemaatregelen versterken. Mondneusbescherming kan echter ook een gevoel van schijnveiligheid creëren waardoor andere maatregelen niet goed meer opgevolgd worden. In dat geval kan het gebruik van niet-medische maskers die maar een beperkte bescherming bieden, leiden tot een toename van infecties met COVID-19.' Met de stelligheid van de uitspraken valt het dus wel mee. Mogelijk dat ze eerder op basis van de ECDC berichtgeving wat stelliger waren, maar we hebben te maken met voortschrijdend inzicht over een nieuwe uitbraak. Het OMT advies van 4 mei is de meest recente informatie.

Als er voldoende nieuwe inzichten komen, dan zal dit onderwerp opnieuw in het OMT worden besproken.

Met vriendelijke groet,

(10)(2e)

Van: (10)(2e) LekkerCryptisch <(10)(2e)@lekkercryptisch.nl>

Verzonden: donderdag 28 mei 2020 10:53

Aan: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Onderwerp: Re: FW: Spoed: Verzoek brongegevens

Goedemorgen (10)(2e)

Allereerst, veel dank voor je bericht en fijn dat er wat beweging in komt!

> Wat betreft de modellen: hiervoor hebben we een pagina op de website in voorbereiding. Ik stuur je in bijlage alvast de pdf die hier bij hoort.

Dank! Goed om te lezen dat er een pagina in de maak is om meer te vertellen over de manier(en) waarop er nu gemodelleerd wordt.

Wat ik nu kan afleiden aan de meegestuurde PDF is dat het om publicatie gaat van de zoektocht naar enkele van de gebruikte modelwaarden. Waar ik nu primair naar opzoek ben is de broncode waarmee de in de technische briefing getoonde grafieken (cq. meetpunten en voorspellingen) mee worden gegenereerd. Het lijkt vergelijkbaar met wat door Imperial College is gepubliceerd, maar er zijn ongetwijfeld aanpassingen gedaan: het draaien daarvan levert minder en andere resultaten op.

Kan je de broncode naar me opsturen? Nogmaals: we hebben er geen probleem mee dat de code nog onvoldoende gedocumenteerd is.

> Mondmaskers en schijnveiligheid. Hiervoor baseren we ons op de expert opinion van het ECDC, zie <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>

>

> Nog een aanvulling op de mondkapjes en schijnveiligheid, ik krijg net bijgaande link. Hieruit blijkt dat er geen vooralsnog geen hard wetenschappelijk bewijs is uit gedragswetenschappelijk onderzoek. In de quickscan van literatuur die is uitgevoerd, is geen sterk wetenschappelijk bewijs gevonden dat het gebruik van mondkapjes ertoe leidt dat mensen zich zodanig veiliger voelen dat zij andere gedragsmaatregelen minder goed zullen toepassen:

Tja, hier heb ik moeite mee. In het opiniestuk van de ECDC ontbreekt het aan voetnoten. Er wordt iets over schijnveiligheid gezegd, maar de onderbouwing ervan ontbreekt ook daar.

Doen we zelf een literatuurstudie, zien we dat er geen basis is om een stellige positie in te nemen rondom schijnveiligheid of de werking van mondkapjes in het algemeen. Een paar dagen geleden verscheen [een peer reviewed paper](#) van professor Trisha Greenhalgh waarin op zijn minst aan de poten van de positie die het RIVM inneemt wordt gezaagd.

Opvallend is nu ook dat het RIVM zelf constateert dat vanuit gedragswetenschappelijk perspectief geen basis is voor de stelligheid waarmee 'schijnveiligheid' wordt gepropageerd.

Dat leidt me tot een aantal vragen. Is het RIVM bij monde van (10)(2e) te stellig in de uitspraken over de effectiviteit van mondkapjes? Is het RIVM bij monde van Van Dissel te stellig in de uitspraken over de bijwerkingen van mondkapjes, zoals schijnveiligheid? Is het RIVM van plan om daarover nuance aan te brengen in de communicatie vanuit het OMT richting de Tweede Kamer?

Het RIVM wordt regelmatig verwezen dat 'gebrek aan bewijs' wordt gezien als 'bewijs dat iets niet werkt'. Bijvoorbeeld:

er is nog geen wetenschappelijk consensus over de werking van mondmaskers, *dus* we nemen aan dat ze niet werken. Ziet het RIVM dat deze positie problematisch kan zijn? En hoe ziet het RIVM deze positie ten opzichte van mondmaskers?

Vriendelijke groet,

(10)(2e)

On Wed, 27 May 2020 at 17:45, (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl> wrote:

Dag (10)(2e)

Nog een aanvulling op de mondkapjes en schijnveiligheid, ik krijg net bijgaande link. Hieruit blijkt dat er geen vooralsnog geen hard wetenschappelijk bewijs is uit gedragswetenschappelijk onderzoek. In de quickscan van literatuur die is uitgevoerd, is geen sterk wetenschappelijk bewijs gevonden dat het gebruik van mondkapjes ertoe leidt dat mensen zich zodanig veiliger voelen dat zij andere gedragsmaatregelen minder goed zullen toepassen:

<https://www.rivm.nl/documenten/gedragswetenschappelijke-literatuur-over-mondkapjes>

Van: (10)(2e) (10)(2e)

Verzonden: woensdag 27 mei 2020 15:41

Aan: (10)(2e)@lekkercryptisch.nl <(10)(2e)@lekkercryptisch.nl>

CC: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>

Onderwerp: RE: Spoed: Verzoek brongegevens

Dag (10)(2e)

1. Wat betreft de modellen: hiervoor hebben we een pagina op de website in voorbereiding. Ik stuur je in bijlage alvast de pdf die hier bij hoort.

5. Mondmaskers en schijnveiligheid. Hiervoor baseren we ons op de expert opinion van het ECDC, zie <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>

De overige vragen ben ik nog aan het uitzoeken. Kom ik op terug.\

Met vriendelijke groet,

(10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
(10)(2e)

RIVM - Persvoorlichting
Postbus 1 (postbak (10)(2e))
3720 BA BILTHOVEN
T +31 31 (10)(2e)
M +31 6 (10)(2e)
<http://www.rivm.nl>

From: (10)(2e) | LekkerCryptisch <(10)(2e)@lekkercryptisch.nl>
Sent: maandag 25 mei 2020 11:04
To: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Cc: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: Re: Spoed: Verzoek brongegevens

Goedemorgen (10)(2e)

Ik nog een aanvullend, zesde, verzoek.

De laatste weken lijkt er een groter gat te ontstaan tussen de wijze waarop het kabinet het beleid presenteert en de manier waarop het RIVM erover redeneert.

In de meest recente kamerbrief over de uitbraak staat het volgende:

“De strategie van maximaal controleren *houdt in dat we het virus indammen* op het moment dat het de kop opsteekt, net als in de beginfase van de epidemie. *Alleen zo* kunnen we mensen met een kwetsbare gezondheid blijven beschermen en zorgen dat de zorg het aankan. *Pas als we beschikken over een vaccin kunnen we groepsimmunititeit bereiken* en zijn we beschermd tegen het virus.”

Uit de recente technische briefings van collega (10)(2e) (10)(2e) en een recent interview dat je hield met de NOS, maak ik op dat deze beschrijving niet overeenkomt met de manier waarop het RIVM de uitbraak beschouwt.

Mijn perceptie daarvan is dat het RIVM en de modellen van het RIVM op een ander spoor zitten: ervoor zorgen dat het zorgsysteem blijft functioneren en dat in die context het virus zich onder de bevolking kan verspreiden; een groot deel verloopt immers zonder symptomen of mild. Een gevolg daarvan is dat groepsimmunitet ontstaat als bescherming. Een meer 'natuurlijk' verloop, vergelijkbaar met de manier waarop andere infectieziekten zich door de Nederlandse bevolking verspreiden.

Klopt mijn beschouwing van de stand van zaken? En klopt het dat het verschil tussen de perceptie van het RIVM en die van het kabinet het gevolg is van beleidskeuzes die formeel buiten de invloedssfeer van het RIVM liggen?

Hoop snel van je te horen!

Vriendelijke groet,

(10)(2e) (10)(2e)

On Fri, 22 May 2020 at 13:41, Peter | LekkerCryptisch <(10)(2e)@lekkercryptisch.nl> wrote:

Beste (10)(2e) (10)(2e),

Ik wil graag informatie ontvangen over enkele thema's rondom het advies dat het RIVM aan het kabinet geeft via de diverse organen waar het RIVM bij betrokken is.

Allereerst de modellen waarvan het resultaat via technische briefings het publieke debat bereikt. Ik ontvang graag A) de broncode van het model en B) de uitgangswaarden voor alle variabelen die worden gehanteerd in het gebruikte model. Over de ordentelijkheid van de broncode (A) hoeft u zich geen zorgen te maken – onze programmeurs kunnen er ongetwijfeld mee uit de voeten.

Ten tweede ontvang ik graag cijfermatige duiding bij de strategie waarop is ingezet: 'maximaal controleren'. Ervoor zorgen dat de zorg niet overbelast raakt kan met enkele duizenden besmettingen per, maar ook met vele tienduizenden besmettingen. Welke bandbreedte wordt er op nagehouden? Ik zie de documentatie die daarin inzicht geeft graag met spoed tegemoet.

Ten derde ontvang ik graag onderbouwing voor het openingsstatement in [de gepubliceerde onderbouwing](#) rond mondneusmaskers. Het gaat om: "Er zijn op dit moment geen aanwijzingen voor aerogene transmissie in openbare ruimten. Aerosolen worden uitsluitend gevormd tijdens aerosolvormende medische handelingen die buiten het bestek van dit advies vallen." Graag de wetenschappelijke voetnoten die bij dit cruciale statement horen.

Ten vierde ontvang ik graag informatie over de huidige wetenschappelijk onderbouwde opvatting van het RIVM

over de rol van superspreiders en de manier waarop dat beleidsadvies beïnvloed heeft.

Ten vijfde ontvang ik graag de referentie(s) naar het onderzoek waarin geconcludeerd wordt dat “mondmaskers enkel schijnveiligheid” bieden. Deze uitspraak wordt met opvallende stelligheid geponeerd. Graag referenties naar de papers.

Veel dank voor het behandelen van mijn verzoeken!

Vriendelijke groet,

(10)(2e) (10)(2e)

Onafhankelijk researcher en auteur @LekkerCryptisch en andere (nieuws)platforms

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

www.rivm.nl/en Committed to *health and sustainability*